No. 10. Zes en dertigste Jaargang. (Eerste Kwartaal.) 1888.

DE BAZUIN.

Stemmen uit de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.

(Ten voordeele der Theologische School te Kampen.)

Joël II : Ia, Blaast de Bazuin!

Vrijdag 9 Maart. 1888.

Door Haggaï vraagt de Heere ook Neerlands volk: »Is het voor ulieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen en zal dit huis ('s Heeren huis) woest zijn? Hagg. 1 : 4.

Dit blad wordt wekelijks, des Vrijdags, uitgegeven. Abonnementsprijs, per drie maanden, franko per post, door geheel het Rijk *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Zuid-Afrika *f* 3.—. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Prijs van afzonderlijke nummers 12½ cent.

UITGEVER:
H. BULENS,
WINTERSWIJK.

Prijs der advertentiën van 1—10 regels *f* 1.—; elke regel meer 10 cts. Boekhandelaars-advertentiën 3/2 maal. Advertentiën en bestellingen gelieve men op werkdagen vrachtvrij te adresseeren aan den DRUKKER G. PH. ZALSMAN te Kampen; Kerk- en Schoolnieuws, benevens in te zenden Stukken en ter recensie bestemde werken aan DE REDAKTIE TE KAMPEN.

Kerkelijke en Gemeentelijke Berichten, enz.

VAN DE SYNODALE COMMISSIE.

Ontvangen voor de Gemeente te Nijmegen.

Van de Gem. te Leek . . f 6.34⁵

Ontvangen bij den Kerkeraad te Nijmegen.

Van de Gem. te Oldeboorn . f 4.35
» » » » Schildwolde . » 4.—

Broeders en zusters! Zwakken sterken; o, wat heerlijk werk; dat kunnen allen ervaren die 't maar willen.

Namens de Synodale Commissie,
J. NEDERHOED,
Secr.

Middelstum, 5 Maart 1888.

VLAARDINGEN, 1 Maart 1888. Onze zeer geachte en veel beminde Leeraar, Ds. W. Sieders, maakte gisteravond aan de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Chr. Ger. gemeente te Sliedrecht.

Gedurende acht jaren heeft de Heere hem door zijne prediking der gemeente ten ruimen zegen gesteld en zijn daardoor banden gelegd, die naar wij vertrouwen niet haast zullen worden verbroken.

De wensch en bede der gemeente is, dat hij eene Gode welbehagelijke keuze moge doen, tot heil van Leeraar en gemeente.

Namens den kerkeraad der Chr. Ger. gemeente,
A. W. SCHIPPERS, Scriba.

—

HEINKENSZAND, 3 Maart 1888. Heden ontvingen wij van Ds. J. W. Gunst van Brouwershaven bericht dat hij voor onze roeping bedankte.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN VIJVEN Gz.

—

BROUWERSHAVEN, 4 Maart 1888. Gisteren na de morgengodsdienst maakte onze beminde Leeraar Ds. J. W. Gunst ons bekend, voor de roeping der gemeente te Heinkenszand te hebben bedankt.

Wij waren verblijd.

De Heere geve spoedig zijne gemeente te Heinkenszand een voor haar gewenschten man, is onze bede.

Namens den kerkeraad,
C. SLAGER, Scriba.

—

's GRAVEMOER, 4 Maart '88 Na veertien dagen van spanning te hebben doorleefd, ontvingen we gisteravond van onzen zoo zeer begeerden, en beroepen Herder en Leeraar, Ds. C. J. Eckhardt te Puttershoek, het verblijdend bericht, dat hij in de vreeze des Heeren onze roeping opvolgde.

Brenge de Heere hem met de zijnen tot ons met een rijken Evangeliezegen, en zij Hij de gemeente te Puttershoek tevens ook goed en nabij.

Psalm 66 : 10 en 72 : 11 in rijm zij onze danktoon.

Namens den Kerkeraad,
P. J. VAN DONGEN, Scriba.

—

PUTTERSHHOEK, 4 Maart 1888. Onze geachte en beminde Leeraar C. J. Eckhard, heeft de roeping naar 's Gravenmoer aangenomen. Wij hopen Gode te zwijgen en wenschen dat de Heere dit besluit met zijnen onmisbaren zegen moge bekronen.

Namens den Kerkeraad,
S. VAN DE REE, Scriba.

—

HAULERWIJK, 4 Maart '88. Hedenavond na de godsdienst werd onder leiding van Ds. H. Dijkstra te Duurswoude uit een aan de gemeente voorgesteld drietal, met algemeene stemmen op één na, tot onzen herder en leeraar beroepen Ds. J. Fokkinga te Edam. De Heere geve dezen zijnen dienstknecht met vrijmoedigheid deze eenparige roeping op te volgen, opdat wij spoedig de blijde tijding mogen ontvangen: ik kom tot u; dat is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
E. V. D. WAL, Scriba.

—

HAARL. MEER o/z. 6 Maart 1888. Met toestemming der klasse is alhier voor de tweedemaal tot herder en leeraar beroepen Ds. G. A. Gezelle Meerburg te Sappemeer.

Ruste 's Heeren zegen op deze keuze van kerkeraad en gemeente!

Namens den Kerkeraad,
A. COLIJN.

—

KATENDRECHT, 5 Maart. Gisteren avond na de godsdienstoefening werd onder leiding van Ds. A. Mulder, van Bolnes, met bijna algemeene stemmen tot onzen herder en leeraar beroepen, Ds. G. de Braal te Dinteloord.

Moge de Heere ons met een gunstigen uitslag verblijden.

Namens den Kerkeraad,
D. VELDHUIZEN, Scriba.

—

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gem. te	Middelstum .	f 26,61
„	Baflo . .	- 16,04⁵
„	Leens . .	- 21,21⁵
„	Pieterburen .	- 7,—
„	Ulrum . .	- 11,28⁵
„	Uithuizermeeden O. G.	- 10,35
„	Uithuizermeeden W. G.	- 23,50
„	Houwerzijl .	- 13,24⁵
„	Winsum . .	- 14,—
„	Uithuizen .	- 26,50
Van de Gem. te	Warffum . .	f 16,58⁵
„	Ierseke . .	- 19,26
„	Scharnegoutum .	- 11,97⁵
„	Ulrum (6 Dec. coll.)	- 13,20⁵
„	Uithuizermeeden W. G. (6 Dec. coll.) .	- 25,14⁵

J. NEDERHOED,
Penningmeester.

Middelstum, 5 Maart 1888.

—

Ontvangen voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaarlijksche Bijdrage.

Classe Amsterdam.

Class. Collectant Corrresp. voor dit gedeelte der Class. Ds. M. v. d. Mast.

Haarlemmermeer.

Van de Wed. E. Knibbe . . f 2,50

J. NEDERHOED, Alg. Thesaurier.

Middelstum, 5 Maart 1888.

—

Kas voor em. pred., pred. wed en weezen.

Gem. te	Middelburg Langedelfstr. 3e coll. . .	f 37,30
	1e coll. '88.	
	Klassis Dokkum.	
„	Blija . . .	- 7,30
„	Burum . .	- 15,16
„	Dokkum . .	- 21,05
„	Driesum . .	- 17,82
„	Ferwerd . .	- 12,—
„	Holwerd . .	- 1,—
„	Kollum . .	- 9,50
„	Lioesens . .	- 11,43
„	Murmerwoude .	- 4,67
„	Wanswerd . .	- 13,25
	Klassis Utrecht.	
„	Hilversum . .	- 43,62⁵
„	Baambrugge . .	- 5,50
	Klassis Amsterdam.	
„	Amsterdam . .	- 234,65
„	Uithoorn . .	- 7,50
„	Haarlemmermeer O. Z.	- 30,52
„	Weesp . .	- 9,81⁵
„	Edam . . .	- 3,85
„	's Graveland . .	- 1,75
„	Amstelveen . .	- 23,74⁵
„	Naarden . .	- 3,31
„	Zaandam . .	- 29,76
„	Wormerveer . .	- 9,22
„	Nieuwendam . .	- 3,35
„	Halfweg . .	- 9,50
„	Onderkerk afd Amstel	- 6,93
„	Westzaan . .	- 1,92⁵
„	Landsmeer . .	- 10,—
„	Uithoorn extra coll. .	- 11,—
Door Ds. R. Mulder te Haarlem van D. B.		- 1,50
Uit Amsterdam N. N. . .		- 75,—
Ingekomen bij den Kerkeraad .		f 50,—
Van H. L. . . .		- 2,50
Van J. H. V. . . .		- 2,50
In het Kerkzakje . . .		- 1,—
Door J. G. Haust oud-ouderling te Amsterdam van A. K. . .		- 50,—
In het Kerkzakje te Dedemsvaart		- 1,—
Van Ds. A. de Hartog van eenige vrienden uit Lochem		- 3,10
Jongelingsvereen. te Geesteren .		- 5,—

Dit is een veelbelovend begin.

Vooral in Amsterdam zijn er broeders en zusters, die door hun voorbeeld tot navolging wekken.

Broeders! de behoeften klimmen; de uitgaven worden grooter; laten wij met blijmoedigheid voortgaan in dit werk des Heeren.

Hartelijk dank voor al het gezondene.

Het Bestuur,
J. J. KUIPER, Pres.
C. S. BOSS, Secr.
L. HOEKKERS, Penm.

—

Ontvangen voor de Zending.

Door Ds. Vos, gecoll. op de bruiloft van W. T. en T. B. te Veendam .	f 3,15
Door Ds. Los, van de Chr. Jongel.vereen. te Sleeuwijk	- 5,52
Door Jb. v. d. Vlis, van de Chr. Ger. Jongel.vereen. te Vlaardingen f 3,83 en een nagek. gift van een lid der Gem. f 0,50 te zamen . . .	- 4,33
Van de Chr. Jongel.vereen. te Ruinerwold	- 11,36
Door Ds. Geerds, van H. F. J. te Appingadam	- 5,—
Van Joh. Staal te Leiden . .	- 2,50
Door A. Hoogendorp, van de Chr. Jongel.-vereen. te Pernis . . .	- 5,—
Door Ds. Donner hetgeen volgt:	
Gecoll. in de Herv. kerk te Zoeterwoude, voorganger Ds. Beuker .	- 3,85
Door J. v. d. Wateren, van de Jongel.-vereen. „2 Tim. 2 : 19" te 's Hage	- 25,—
Uit het Javaantje van J. v. Dijk te Leiden	- 5,—
Door M. Schram namens den Kerkeraad der Chr. Ger. Gem. te Zeeland, Michigan, U. S. van de Catechisanten en de Zondagsschool	- 55,32
Door Mej. M. Belt, van de Jonged.vereen. „Lijdia" te Urk . .	- 6,—
Door J. Wils Jr., gecoll. op het 2den jaarf. der Chr. Jongel.vereen. „Azaf" te Haarlem	- 6,04
Van Mej. C. v. Herwaarden te 's Hertogenbosch . . .	- 10,—
Door Ds. v. d. Hoorn, uit het Zend. busje der Catechisanten te Tiel .	- 1,—
Van Mej. de wed. C. Donner te Arnhem	- 2,50

B. J. C. G. DE MOEN,
penningm.

Doesburgh, 6 Maart 1888.

Zending onder Israël.

Door Jkb. v. d. Burg te Tjummarum: van de Chr. Jongelingsv. . .	f 3,—
Door J. F. v. d. Wateren, te 's Hage: van de Chr. Jongelingsv. „2 Tim. 2 : 19"	- 10,—
Door Ds. Lauckart, te Westerbork: van eene vriendin van de Zending onder Israël	- 2,50
Door Ds. Sipkes, te Winterswijk: voor gebruikte postzegels uit N. Amerika	- 1,—
Van J. S. postmerk te Pernis .	- —,40

„Reeds verlangen uwe knechten
Hare steenen op te rechten:
Elk heeft deernis met haar gruis."

Zoo mogen wij wel betuigen, waar de gaven der liefde tot zelfs uit Amerika, voor den stam der Hebreeuwen samenvloeien. Ja er is een verlangen bij Gods kinderen, dat de Heere de verdreven Israëls verzamele, en hen brenge aan den voet van het kruis.

Heere! hoe lange nog?

E. KROPVELD,
Secr.-pngmr.

Alblasserdam.

—

Inwendige Zending in Noord-Brabant.

Ontfangen in hartelijken dank:

Door Mevr. W. te Kampen uit het busje van den Jongenheer Cornelis Gunnink f 4,70

Dit „busje" verblijdde ons reeds meer. Onze penningmeester wenschte, dat er zoo vele waren, waarvan de opbrengst onze Zending ten goede kwam. En geen wonder! Hij krijgt vele uitgaven. Br Binnema is met de zijnen gisteren uit Oostende gekomen. Nog deze week wordt hij tot zijn arbeid ingeleid door onzen scriba, Ds. Jacobs. Worde hij met zijn gewichtvollen en moeielijken arbeid in veler gebeden gedacht!

Namens den Comm.,
JS. VAN DER LINDEN,

's Bosch, 6 Maart '88.

—

Prov. Gelderland

voor de kas E. b. p. ontvangen.

Van de Gem. te	Velp . .	f 12,90
„	Heerde . .	- 6,70
„	Wezep . .	- 10,—
„	Hattem . .	- 10,30
„	Wapenveld .	- 3,30
„	Zutfen . .	- 15,—

H. M. v. D. VEGT,
pennm.

Voor de Inw. Zend.

„	Apeldoorn . .	f 17,60
„	Veenendaal .	- 4,—

H. M. v. D. VEGT,
pennm.

—

Schriftbeschouwing.

De brief aan de Efezen.

Ef. 2 : 11, 12.

Steeds houdt de apostel het oogwit van zijn schrijven scherp in het oog. Welk dit oogwit was, weten wij; de bede van 1 : 17 leerde het ons reeds kennen. 't Was om de Efeziërs tot het volle besef te brengen van den rijkdom der hun bewezene genade, opdat zij de liefde Gods bekennen mochten, en in de hoop gesterkt, deze liefde beantwoorden met eenen Gode verheerlijkenden wandel in Zijne vreeze.

In onmiddellijk verband tot dit oogmerk staat de opwekking aan de Efeziërs om te gedenken wat zij eertijds waren; het »daarom" van vs. 11 wijst dit aan. Men zal misschien zeggen, dat de apostel dit zelfde reeds in den aanvang van het tweede hoofdstuk, vs. 1 en 2, heeft gedaan, toen hij zijne lezers herinnerde dat zij weleer dood waren door de zonden en de misdaden, wandelende naar des duivels wille, en vragen wat hem beweegt om zoo kort er op hen weer aan hun eertijds te herinneren. Noodelooze herhaling is des apostes brieven vreemd; er moet dus eene gewichtige reden zijn, waarom hij op nieuw op het eertijds der Efeziërs terugkomt. En alzoo is het ook. In de reeds gegevene beschrijving van den staat hunner ellende had hij wel veel, maar niet alles gezegd. Gewezen had hij op een staat van ellende, waarin zijne heidensche lezers gemeenschappelijk met de Joden verkeerden; het bleek uit 2 : 4, alwaar hij zich zelven, met alle kinderen zijns volks, in de beschrijving van den ellendigen staat der Efeziërs mede insloot. Maar dit was hem niet genoeg. Schreef hij niet aan menschen, die weleer Heidenen waren? Van zins om hen tot het volle besef te brengen van den rijkdom der genade, hun als Heidenen bewezen, wijst hij hen op een staat van ellende, waarin zij in onderscheiding van de Joden verkeerden, vóór God zich hunner aangetrokken had. Hierdoor voltooit hij de droeve schilderij, die hun toonen moet wat zij eertijds waren, opdat zij straks met eene nieuwe verwondering worden aangegrepen over den rijkdom der genade, welke God over hen uitgegoten heeft.

Daartoe verplaatst Paulus hen met hunne gedachten in den staat, waarin zij zich vroeger bevonden, toen zij naar het vleesch nog Heidenen waren. Gedenkt dat gij, die eertijds de heidenen waart in het vleesch — zoo vangt de beschrijving aan, die hij van hen geeft, alvorens den staat van ellende te schetsen, die aan deze beschrijving beantwoordt. Men lette er op, dat Paulus zich niet vergenoegt om te zeggen, »gij die heidenen waart"; hij voegt, eenigzins bevreemdend zelfs, het bepalende lidwoord DE bij het woord heidenen, en laat op dit laatste onmiddellijk de bijvoeging volgen: in het vleesch. Dat doet hij met opzet, namelijk om hun standpunt tegenover Israel zoo scherp belijnd mogelijk te laten uitkomen. Heidenen — zoo konden ook zij heeten, die door besnijdenis uit de volken aan Israel waren toegevoegd; de Efeziërs echter droegen in hun vleesch, dat is, in hun lichaam het bewijs met zich om dat zij ten volle heidenen waren; want zij waren onbesneden. »Voorhuid, dat was dan ook de naam, waarmede zij genoemd werden door de Joden; tot Israel stonden zij niet in de minste betrekking. Zij vertegenwoordigden, in hun onbesneden staat, de geheele heidenwereld zelve; zij waren niet iets tusschen Heiden en Jood in, niet het beste, het edelste der Heidenen, haast te goed om onder de Heidenen gerekend gerekend te worden, maar veleer ten volle geschikt om te dienen tot vertegenwoordiging van de heidensche wereld, of, gelijk wij ook kunnen zeggen, tot voorbeeld van wat het begrip, aan het woord heiden verbonden, inhoudt. Zij waren de heidenen zelve, zooals deze in hunne onbesnedenheid, het volk voorstellen, dat, bij God heet Lo — Ammi, niet — Mijn — volk, het volk dat in theocratischen zin geen volk is, dat is, geen volk van God. De Jood onderscheidde hen van zich door hen voorhuid te heeten; ook zij zelven waren zich bewijst, dat zij met alle volken tegenover Israël stonden, als een geheel andere menschenklasse, en drukten dit uit, door de Joden de besnedenen te heeten. Dit toch wil Paulus laten gevoelen door op de woorden: »gedenkt, dat gij, die eertijds de heidenen in het vleesch waart," terstond te laten volgen, »en die voorhuid geheeten werd van degenen, die geheeten worden (te weten: door de Heidenen) besnijdenis in het vleesch," terwijl de bijvoeging aan het slot der zinsnede: die met handen geschiedt, dient om aan te wijzen dat Heidenen en Joden zich aan elkander bepaaldelijk en alleen naar het uiterlijk, in het vleesch gemist of gevonden merkteeken der besnijdenis onderscheidden. Dat deze titels »voorhuid", en »besnijdenis", tegenover elkander gebruikt, iets verachtelijks in zich sloten, en haast voor scheldwoord golden, is uit de historiën bekend; het was den Jood genoeg van iemand te weten, dat hij in de voorhuid was, om zich van hem als van een onreine af te scheiden: en den Heiden, van iemand te weten dat hij besneden was, om hem spottend te verachten. Zoo teekenden de namen niet slechts het onderscheid, maar ook de scheiding en de vijandschap van Jood en Heiden.

VAN ANDEL.

Beschouwingen.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde vriend!

Op het oogenblik waarin ik dit schrijven verzend, is er nog niets bekend van den uitslag der stemming.

Zeker is dat alle partijen en richtingen hun best gedaan hebben en de verdeeldheid in het land zeer groot is. De drie groepen der revolutie: oud liberalen, radikalen en socialisten hebben elkander harde dingen gezegd, en de vijandschap tegen elkander is toegenomen. Ook de verschillende groepen der anti-revolutie hebben zich niet onbetuigd gelaten in het doen van datgene wat in de H. Schrift verboden is als: »kwalijk spreken van elkander."

In de Amsterdamsche kerkelijke wereld bestaan o. a. ook: »Vrienden kringen." Dit schijnen zekere buurtkringen te zijn die zich groepeeren rondom enkele kerkgebouwen. Zoo heeft men den kring: Amstelkerk, Noorderkerk, Oosterkerk enz. Zij schijnen te bestaan uit voorstanders van het oude geloof, maar die tegen de afscheiding en tegen de doleantie zijn, en de Ned. Herv. kerk tot elken prijs willen handhaven.

Deze kerkelijke kringen hebben ons, kiezers, ook een lijst aangeboden van kandidaten voor de Tweede Kamer. Zij noodigden ons uit om te kiezen de aftredende liberale leden: W. H. de Beaufort, J. F. Kremer, A. Gildemeester, J. G. Gleichman, benevens de antirevolutionairen: Jhr. Beelaarts van Blokland en Mr. Huber. Voorts Baron Roëll, naar men zegt ethisch, en de heeren Sillem en M. J. van Lennep, die, zoover mij bekend is, niet tot de antirevolutionairen gerekend kunnen worden.

En waarmede denkt ge nu dat deze kerkelijke vriendenkringen hun uitverkoornen ons aanbevolen?

Hoor!

»Protestantsche medekiezers!

»De kerk, de vrijheid, de orde komen in gevaar door een afschuwelijk verbond, dat zijne begeerigste blikken slaat op Amstels stedemaagd."

Hier wordt dus aan de »protestantsche medekiezers »op de mouw gespeld, dat er bestaat een verbond, een afschuwelijk verbond, een verbond dat blikken slaat, en wel begeerige of verliefde blikken, op eene maagd, en op niemand

minder dan: Amstels stedemaagd!

Vindt ge zoo iets niet opvroolijkend te midden van al het saaie en liefdelooze dat een verkiezingveldtocht gewoonlijk vergezelt? Wie, die kopje onder doet in het verkiezingswerk, heeft, in zulke dagen, nog tijd om verliefd te zijn?

Gij kunt gerust gelooven, dat de leden van deze »vriendenkringen" den toestand niet begrijpen en dus minder zonde hebben dan de leiders, die hen aan de libere partij overleveren. De leiders weten dat er geen verbond, allerminst een afschuwelijk verbond, bestaat, of het moest zijn een verbond tusschen de belijders van den Heere Christus en de mannen die uit de revolutie leven en den ganschen staat zoo hebben ingericht dat er voor Christus nergens eene plaats meer is in alles wat van den staat uitgaat.

Kerkelijke haat en hartstocht spreekt voorts uit het geheele stuk. Er wordt o. a. ook in verteld, dat de genoemde liberale heeren »blijven bereidvaardig tot medewerking aan de oplossing der schoolkwestie, zoo vaak misbruikt en ter verkrijging van andere bedoelingen behouden."

Wanneer nu zoo iets in het *Handelsblad* gelezen wordt doet elk ernstig mensch daar het zwijgen toe. Maar deze »vriendenkringen" bestaan uit geloovigen, uit confessioneelen, kohlbruggianen en andere schakeeringen der orthodoxie in de Herv. gemeente van de hoofdstad. Schreit het nu niet ten hemel dat mannen, die hopen zalig te worden op dezelfde wijze als ook wij, zulke allerverschrikkelijkste onwaarheden onder het onkundige volk verbreiden?

Waarom noemen zij de schuldigen niet, die de schoolkwestie blijven behouden tot bereiking van andere bedoelingen? Maar deze leugen is een uitvinding van de liberalen, die de »vriendenkringen" van hen overnemen, en dat is nog het lichtpunt in deze smartelijke historie. Op de vraag aan de »vriendenkringen: zegt gij dit van u zelven, of hebben anderen het u gezegd? kunnen zij antwoorden: wij zijn kerkelijke kringen, »de eigenlijke staatkunde ligt buiten onzen weg" maar de liberalen hebben het gezegd en dat praten wij na!

De reden waarom de heeren Beelaarts en Huber genade vonden in de oogen der »Vriendenkringen" is niet dat zij antirevolutionairen zijn, maar omdat zij zich hebben getoond als »voortreffelijke pleitbezorgers voor het recht en de orde in de kerkelijke gemeenten".

Blijkt het hieruit niet duidelijk, dat deze »vriendenkringen" uit eenvoudige menschen bestaan, die, met de grootste naïviteit, zelf verklaren, dat zij doen hetgeen waarvan zij hunne broederen beschuldigen; het misbruiken van de stembus tot geheel andere bedoelingen, dan waarvoor die bus is gemaakt en bestemd?

Ik voor mij geloof dan ook niet dat de edele Beelaarts en Huber met zulk eene onderscheiding gediend zijn. De heer Huber heeft publiek voor de kandidatuur bedankt. Zij hebben hunne overtuiging op kerkelijk gebied en de doleerenden weten zeer goed wat zij aan deze mannen hebben? Maar nergens, in het gansche land, is eene enkele stem vernomen die zeide: kies Beelaarts en Huber niet; want zij zijn tegen de doleantie en voor het Hervormd kerkgenootschap!

Gij ziet, uit deze kleine bijdrage, hoe droevig het in ons arm vaderland, ook onder de belijders van 's Heeren naam, gesteld is. Verdeeldheid en haat verscheuren het overblijfsel des volks dat, als een heilig zaad, 't steunsel des lands moest zijn.

De doleerenden hebben op kerkelijk gebied zeer hooge pretenties en hun »Synodale doggen" hebben menigen kwaadaardigen beet toegebracht. Maar de z. g. Synodalen zijn ook niet malsch. Men ontroert er van als men somtijds hoort, hoe sommige vrome menschen zich over dr. Kuyper en andere mannen uitlaten.

In vele opzichten kon ik begrijpen dat zachter, edeler gemoederen afkeerig zijn van den partijstrijd onzer dagen. Maar als het er op aankomt moet toch de keus gedaan worden tusschen Egypte en Israël, Baël en den Heere, Christus en Caijafas, Paulus en die uit de besnijdenis zijn, Luther of de Paus, het Liberalisme of de Bijbel. De zachtmoedigste man, Mozes, heeft de zijde van Gods volk gekozen, en dat Gods volk heeft hem meer verdriet aangedaan en meer lijden veroorzaakt dan alle Egyptenaren en alle heidenen van de gansche wereld te zamen. Nochtans heeft Mozes alles verdragen en voor het volk Gods, dat hem dreigde te dooden, gebeden. Want hij had de keus gedaan door het geloof.

Steeds de uwe,

GISPEN.

Buitenlandsche Kerken.

In 't begin der maand Maart viert Dr. Horatius Bonar, bekend als dichter van verscheiden liederen, zijn jubilee. De *Record* der Ver. Presb. kerk zegt: Dit jubilee moet belangstelling wekken, ook ver buiten de grenzen van zijn eigen kerk. Dr. Bonar heeft de algemeene Christ. kerk tot zijne schuldenares gemaakt door zijn godsdienstige liederen. Menigeen zal menig lied gaarne van hem zingen of hooren, en blijde zijn met de gelegenheid, om het zijne te kunnen bijdragen tot vereering van den jubilaris, en te bidden om een kalmen en stillen avond des levens voor den geliefden zanger.—

Prof. Cairns heeft een verslag uitgegeven van den 10-jarigen Evangelie-arbeid in de gemeenten en stations der Vereen. Presb. kerk door de studenten der Theologische School gedurende de vakantie verricht;— als een deel der practische Opleiding en Inwendige Zending.—

De kollekte voor de Theol. School dringt genoemd Maandblad dier Buitenlandsche Zusterkerk aldus aan. »Eene gemeente die het voorrecht geniet van in verbintenis te staan met onze kerk, kan eerlijkerwijze niet weigeren die kollekte te houden voor de opleiding onzer Evangelie-dienaren —"

De St. Pauls-kerk te Londen zal nu ook elektrisch verlicht worden. Men stelt zich voor, aanstaand najaar hiermede te kunnen aanvangen.—

In 1837 telde Londen 260 kerken en kapellen. In 1887 waren er 520.— De bisschop van Rochester heeft sedert 1882 er alleen in zijn wijk tien doen zetten, ten bedrage van zes ton gouds gezamenlijk.— Men berekent, dat er omtrent 40 millioen gulden aan nieuwe of nieuw-opgebouwde kerken is besteed.—

Alhoewel de Czaar zelf voortdurend op heete kolen zit vanwege de geheime vervolging der Nihilisten, toch gaat het Russische gouvernement voort, met den Griekschen godsdienst onwettige propaganda te maken. Toch heeft het zich genoodzaakt gezien op zijn besluit terug te komen, dat in de Oostzee-provincies alleen in de Russische taal zou onderwezen worden. Het is nu tot nadere orders geoorloofd in Lijfland in de Esthlandsche en Lettische talen te onderwijzen. Men heeft namelijk geen Russische onderwijzers genoeg om het eerste besluit door te zetten. In de drie Oostzee-provincies zijn 2000 kerspel-scholen.—

In Japan zijn nu 240 Europeesche of Amerikaansche zendelingen; 100 inlandsche predikers, d.i. 33 meer dan in 1886; en 11 Theologische Scholen, waar 175 studenten zijn, dat is 70 meer dan in 1886. Er zijn 200 geheel georganizeerde kerken, waarvan een vierde deel zich zelf geheel onderhoudt, en op de Zondagsscholen zijn ongeveer 10000 kinderen.— Een Japanneesch student der Universiteit te Jena is Christen geworden en heeft den doop ontvangen.—

Te Presburg is de protestantsche predikant Miroslov Hurban gestorven in den leeftijd van 69 jaren. Hij was een Panslavistische agitator, en hij was het die in 1848 zijn partij tegen de Magyaren opzette. Toen de rust hersteld was, kwam hij uit zijn schuilplaats te voorschijn, en wijdde zich verder geheel aan zijne gemeente en litterarischen arbeid.—

C. M.

Stemmen der historie.

Naar luid van dit opschrift is wat ik wensch te behandelen van bloot *historischen* aard. Om stemmen, getuigenissen, verklaringen *uit* en *aangaande* de Christelijke Geref. kerken is het ons te doen. En wel om stemmen over *enkele zaken* haar betreffende en dezen nog wel uit *een bepaald oogpunt*.

Wij wenschen te vernemen, niet hoe deze of gene geleerde of ongeleerde er over denkt, maar wat de *Christel. Geref. Kerken zelve* er van getuigen. Er van getuigen inzonderheid bij monde van hare Synodale vergaderingen. Zooveel mogelijk zullen we ons dan ook *letterlijk* van hare eigene woorden bedienen. Aan *eigen oordeel* over de feiten zal slechts een zeer bescheiden plaatsje worden gegund.

Van wat men *beoordeeling* noemt zal nauwelijks sprake zijn.

Wij wenschen *de kerken zelven* te hooren. Te hooren, waarvoor zij zich zelven houden; wat ze in zichzelven zien; hoe ze over zichzelven in hare verschillende en eigenaardige verhoudingen oordeelen.

Dat zij verdienen in dezen gehoord te worden zal wel niemand betwijfelen. Tengevolge van verschillende omstandigheden worden ze in den laatsten tijd meer dan ooit besproken. Besproken door vriend en vijand, in dagblad en brochure, in dagelijkschen omgang en in pleitzaal zelfs.

De tweede uitgang uit het genootschap van 1816 geeft daartoe inzonderheid aanleiding. Als van zelve wordt er vergelijking gemaakt tusschen wat in 1834 is geschied en wat thans aan de orde is. *Verschil* en *overeenkomst* worden onwillekeurig besproken.

Te meer is het van belang »de kerken van 1834" zelve te hooren, nu de »doleerende kerken" blijkbaar staan naar »hereeniging" met de Christel. Geref. kerken. Daarover een oordeel uit te spreken is thans niet wat ik beoog. Wel om *eenig geschiedkundig licht* te verspreiden over eenige zaken, die in dezen niet van gewicht zijn ontbloot.

Of hier dan iets buitengewoons mag worden verwacht? Volstrekt niet. Het zal een zeer eenvoudig relaas zijn. Wie over de noodige bescheiden heeft te beschikken en zich de moeite kan en wil getroosten om ze te doorbladeren, kan deze mededeelingen veilig ongelezen laten. De bedoelde bescheiden zijn bovendien niet van uitgeden aard. Het komt hierbij inzonderheid op de »Handelingen" der Synodale vergaderingen aan. Doch op deze niet alleen

De eerste Synode »der in 1834 weer openbaar geworden Geref. kerk in Nederland" is in 1836 gehouden. In dit tweejarig tijdsverloop was er reeds veel gebeurd. De kerken die voor en na met het genootschap van 1816 hadden gebroken en zich als Geref. kerken geopenbaard, trots druk en vervolging, hadden zich reeds meermalen uitgesproken op verschillende wijze en bij verschillende gelegenheden.

Al de stemmen uit dien tijd te vernemen is niet noodig. Het zou een noodelooze herhaling zijn van schier eensluidende verklaringen. Alleen getuigenissen van en uit de beide het eerst vrij geworden kerken, die van *Ulrum* en *Genderen*, mogen niet ontbreken.

Aan getuigenissen van toenmaals uit het genootschap gebannen leeraars leenen we ook zoo nu en dan het oor. Zonder bindende te zijn voor de kerk zelve, zijn ze toch niet van gewicht ontbloot bij de beoordeeling van feiten en toestanden.

Meer bepaald over *drie zaken* de Christel. Geref. kerken betreffende, wenschen we aldus stemmen der historie te vernemen.

Over hare *historische verhouding* tot de aloude Geref. kerken dezer landen;

Over hare *kerkrechtelijke verhouding* onderling tot elkander;

Over hare *staatsrechterlijke verhouding* tot de burgelijke Overheid.

De eerste twee punten vereischen slechts een korte behandeling, bij name het tweede. Het derde zal uit den aard der zaak ons iets langer moeten bezig houden.

D. K. WIELENGA.

In zake de hereeniging onzer Gereformeerde Kerken.

De Deputaten van het Synodaal Convent, aan wie is opgedragen, »om de gedeeldheid die thans bestaat" tusschen de Doleerende Kerken en de Chr. Geref. Kerk »om te zetten in een wederzijds pogen tot saâmwerking," heeft weder eene vergadering gehouden, waaromtrent het volgende officieel bericht in *de Heraut* verschenen is:

»Op Vrijdag den 17 Februari 1888 kwamen de Deputaten en de Docenten der Theologische School van Kampen nogmaals (nu te Amsterdam) saâm, om de vraag te overwegen, wat hun thans, in het tegenwoordig stadium der quaestie, met het oog op een meer publieke Conferentie te doen stond. Aan deze samenkomst namen alle opgeroepenen deel, behalve Doc. Brummelkamp, dien ongesteldheid verhinderde. De besprekingen die eerst te vijf uur eindigden, en zich door den meest gewenschten broederlijken toon kenmerkten, leidden ten slotte tot deze conclusiën:

1o. dat de Deputaten van het Synodaal Convent tegen Woensdag na Paschen de Kerkeraadsleden van Chr. Geref. gemeenten zouden uitnoodigen te Amsterdam met hen over de mogelijkheid eener hereeniging te willen saamspreken; en dat kort daarop een gelijksoortige Conferentie zou worden saamgeroepen van kerkeraadsleden van Doleerende Kerken.

Splitsing in twee Conferentiën scheen raadzaam, én wijl anders het getal der opgekomenen te groot zou wezen voor geregeld debat; én omdat de bestaande bezwaren beiderzijds een geheel uiteenloopend karakter dragen.

2o. dat zij de Docenten der Theol. School te Kampen uitnoodigen, deze hun uitnoodiging aan de kerkeraadsleden der Christ. Geref. kerken te ondersteunen, en hunne Conferentie met de kerkeraadsleden der Doleerende kerken bij te wonen:

3o. dat op deze Conferentie geen theologisch debat zou worden gevoerd, wat onprofijtelijk zou zijn en te langen tijd zou vorderen, maar dat aan de orde zou worden gesteld: *a.* de noodzakelijkheid tot hereeniging, gelijk die van Gods wege ons is opgelegd; *b.* de aanwijzing van de beiderzijds saamkomende Synoden als de machten die eeniglijk tot handelen geroepen waren; en *c.* de grondslag van hereeniging;

en 4o. dat als grondslag van hereeniging zou worden voorgeslagen:

a. dat het Statuut van 1869 uit de wereld zou worden geholpen.

b. dat de Kerkeraden beiderzijds zouden blijven bestaan.

c. dat de meerdere vergaderingen in Classen en Synoden gemeenschappelijk zullen zijn.

en *d.* dat de noodige maatregelen van overgang zullen genomen worden, om alle ongeregeldheid en botsing te voorkomen.

Gelukkig in het besef, dat hiermee een aanvangspunt voor definitieve stappen geboden was, gingen de saâmgekomenen na dankzegging uiteen, en reisden de broeders uit Kampen, huiswaarts.

De *Secretarissen*,
DR. H. BAVINCK.
DR. W. V. D. BERGH.

Kampen, *Voorthuizen*, 20 Febr. 1888.

Ik had niet begrepen dat het voornemen was deze hier volgende punten publiek te maken en liet het daarom na.

Nu ik zie dat *Heraut*, *Roeper*, *en De Hope* het doen, zou het zeker een groote leemte schijnen, indien *de Bazuin* het naliet. Wij plaatsen ze daarom ook in extenso (*in haar geheel*) en laten daarom vele andere stukken ook van medearbeiders achter.

Wij maken er echter de opmerking bij, dat het voor denkende hoofden zeer goed is zich als in den geest te kunnen verplaatsen in de beide konferentien en te vernemen welke punten al zoo aan de orde kwamen.

't Spreekt wel van zelf dat niemand er iets anders van dacht dan dat de diskussie in dier voege zou loopen.

Overigens binden zij niemand.

Vraagt men ten slotte mijn gevoelen er over; dan antwoord ik, dat het goed is, dat men wete wat er al zoo besproken werd, maar dat ten slotte het alles aankomen zal op de vraag of wij van weerskanten het »*in het niet-noodzakelijke vrijheid*" zoeken te verstaan en in praktijk te brengen. Er ligt in dat alles niets, dat niet tot die rubriek behoort. Zoo kan b. v. iemand meenen dat dat statuut van 1869 weg *moet* en een ander dat het blijven *moet*. Zoo ook van de kerkelijke kas.

Wat mijn gevoelen over dit laatste betreft, ik heb tegen beide hetzelfde en een groot bezwaar en dat is:

dat bij voorkomend verschil de toongevende meerderheid de minderheid door rechtbank en politie naakt op straat kan laten zetten. Nu wensch ik dat niemand te doen, maar evenmin het mij te laten doen. Vraagt iemand of de kerken dat dan niet altijd hebben gezocht en wel als een groot voorrecht, dan zeg ik: ik weet dat, maar bejammer dit ten zeerste.

Zoolang Jezus woord aangaande het »zich op den weg bevinden met onze tegenpartij" geldt; zoolang Paulus woord: »waarom lijdt gij niet liever schade of ongelijk" 1 Cor. 6 nog in onzen bijbel staat, dan moet men dien weg niet op. Maar hoe dan, vraagt men?

En het antwoord is: »Zoo gij gerechtszaken hebt, zet die daarover die in de gemeente 't minst geacht zijn, maar loop niet naar den rechter". »Ik zeg het, voegt Paulus er bij: »U tot schaamte.

Ik vraag met hem: waarom zou men zijn raad niet opvolgen? De ondervinding heeft geleerd eeuw uit eeuw in dat men vooral in dezen het »gelijkvormig worden dezer wereld" Rom. 12:2 moet ontvlieden en zorgen dat men er geen gelegenheid toe geeft. Door alle tijden heen gaf juist die vraag naar het bezit zooveel jammer en leed in de gemeente Gods. Maar om terug te komen tot hetgeen ik begon te schrijven:

Mag ik nu, zelfs om zoo iets, weigeren in de gemeenschap der kerk te leven? Immers neen, zegt ook Paulus voorbeeld.

Voor wie in leer en kerkregeering 't eens zijn vervalt dus om zulke *middelmatige* dingen de vrijheid tot verwijdering of tot het weigeren der kerkelijk gemeenschap.

A. BRUMMELKAMP.

De Deputaten van het Convent en de Docenten der Theol. Kweekschool der Chr. Geref. Kerk hebben hunne gedachten omtrent de aangeboden hereeniging der Kerken en den grondslag, waarop deze kan geschieden, neergelegd in de volgende stellingen, die den Kerkeraden op de aanstaande publieke Conferentien ter overweging zullen worden aangeboden:

ART. 1.

Vermaan van Gods Woord:

De Godt der lijdsaemheyt, ende der vertroostinge geve u dat ghij eensgezint zijt onder malkanderen na Christum Jesum.

Opdat ghij eendrachtelick met eenen monde meught verheerlicken den God ende Vader onzes Heeren Jezu Christi.

Daerom neemt malkanderen aen, gelijck oock Christus ons aengenomen heeft tot de heerlickheyt Godts.

Rom. 15: 5, 6, 7.

ART. 2.

De Kerk van Christus is de saamvergadering van de verkorenen ten eeuwigen leven, 't zij dezen reeds in de eeuwigheid ingingen, nu nog op aarde vertoeven, of nog ongeboren zijn. Haar uitgangspunt ligt in den Raad des Welbehagens, haar aanvang in het Paradijs.

ART. 3.

De Kerk van Christus is geen bijeenvoeging van los op zich zelf staande personen, maar vormt een organisch samenhangend *Lichaam*. Dit organisch Lichaam is niet door *nieuwe* schepping in de menschheid ingeschoven, maar door *her*schepping uit de menschheid gereformeerd. Bij die herschepping komt, krachtens het Genadeverbond, het Hoofd *Christus* voor het gevallen Hoofd *Adam* in de plaats.

ART. 4.

Er zijn niet twee Kerken, de ééne onzichtbaar en de andere zichtbaar; maar er is slechts ééne Kerke CHRISTI, die wel naar haar geestelijke zijde *on*zichtbaar is, maar niettemin bestemd wierd, om ook in het zichtbare op te treden. Tengevolge van onderscheidene oorzaken kan nu de Kerk *schijnen* te wezen, waar zij toch *niet* is, of ook aanwezig zijn, zonder te worden waargenomen.

ART. 5.

Omdat de Kerk zichtbaar is, *zoodra ze zich vertoont*, en dit laatste niet anders dan *plaatselijk* kan aanvangen moet het uitgangspunt voor haar optreden in de wereld altijd *plaatselijk* zijn.

ART. 6.

De zichtbare zijde der Kerk kan in drieerlei zin bedoeld worden, al naar gelang men wil zeggen, dat zij zichtbaar wierd enkel *voor de geloovigen* door het Sacrament; of ook *voor de ongeloovige wereld* door haar Belijdenis, Bestuur en Bezitting of eindelijk in de rechtssfeer *van den Staat* door haar erkend worden als bevoegd om in rechten op te treden.

Omdat niet de uitwendige opvatting, hetzij van de ongeloovige wereld, hetzij van den Staat, maar *alleen de instelling van Christus* voor het optreden der kerk ook in het zichtbare beslist, mogen de geloovigen het zichtbaar zijn der Kerk nooit afmeten naar de formeele kenteekenen, die of de Staat of de publieke opinie gelieft te stellen.

ART. 7.

Voor de geloovigen wordt de Kerk zichtbaar door »een *siemlick* teecken", t. w. het Sacrament van den heiligen Doop, beginnende met den Doop der bekeerden, en voortgaande in den Doop van de kinderen der geloovigen. Wie tot den heiligen Doop komt, komt er als »*zijnde een lidmaat van Christus*", om alsnu door den Doop in de *zichtbare* Kerk te worden ingelijfd.

Nu kan zich zeer zeker als doop voordoen wat *geen* Doop is. Dan moet opnieuw het water gesprengd, nu als wezenlijke Doop. Zooverre intusschen als men den toebedienden Doop zelf erkent en dus niet opnieuw doopt, zooverre strekt zich voor den geloovige ook de *zichtbare* Kerk van Christus op aarde uit.

ART. 8.

Op den Kinderdoop, die *lijdelijk* wordt ontvangen, volgt als tweede *seinlick* teeken" het Sacrament des heiligen Nachtmaals, waarbij de geloovige zelf door *belijdenis* en dus *actief* optreedt.

Het niet eenparig zijn in deze belijdenis heeft den grooten kring der door den Doop zichtbare Kerk in onderscheidene kleinere kringen gebroken, wier onderscheidend kenmerk nu niet meer in den allen gemeenschappelijken Doop, maar in de voor elk hunner verschillende Belijdenis ligt.

In dien zin vormen de Gezamenlijke Gereformeerde Kerken slechts *een deel*, zij het ook het betrekkelijk *zuiverste* deel, van de zichtbare Kerk van Christus op aarde.

ART. 9.

Tot het *wel*wezen der zichtbare Kerk behooren *de ambten*, die in missionairen zin doelen op *al wie mensch is*; krachtens hun natuur op *heel de zichtbare Kerk* zien; naar hun sfeer van bediening door den kring der *eenheid in belijdenis* worden bepaald; en voor hun rechtstreeksche uitoefening gebonden zijn aan bepalingen van plaats en tijd.

ART. 10.

Eerst door het optreden onder de geloovigen van ambtsdragers en de saamvoeging van deze laatsten in vergaderingen of colleges ontstaat *het Bestuur* van een Kerk waarin te onderscheiden is tusschen de ambtsdragers als *bestuurders*, de kerkenordening, *waarnaar ze besturen*, en de onderlinge verbinding der aldus *bestuurde Kerken*.

ART. 11.

Hier te lande is de Kerk van Christus zichtbaar reeds opgetreden in de zevende eeuw; maar van meet af in onzuiveren vorm. Noch de *Sacramenten* noch de bediening der *ambten*, noch het *Bestuur* dat zich hier in de Kerken vormde, beantwoordde aan de ordonnantiën Christi. Desniettemin heeft ook bij deze velerlei gebrekkigheid het Evangelie zijn kracht betoond, om de afgoden ten deele neer te werpen, en zijn er van lieverlede in alle plaatsen onzes lands Christelijke Kerken openbaar geworden.

ART. 12.

Tegen het einde der Middeleeuwen was echter, onder Gods rechtvaardig oordeel, vooral tengevolge van den band onzer Kerken aan de Kerk van Rome, de velerlei verbastering van het lichaam der Kerk dermate toegenomen, en het Bestuur der Kerken zoo verregaand misvormd, dat èn de bediening der ambten èn de belijdenis der geloovigen op ergelijke wijze door dit bederf waren aangetast.

Tot stuiting van dit kwaad is toen door zulke ambtsdragers en geloovigen, wier oog door Gods genade voor den ernst zijns Woords geopend wierd, het *bestaande lichaam* der zichtbare Kerken *gereformeerd*, doordien zij met het misvormde Hiërarchische Bestuur braken; voorzooveel noodig nieuwe ambtsdragers aanwezen; dezen naar de ordonnantie Christi in betere Colleges saamvoegden; en aldus de zoo ontzettend gedeformeerde Kerken allengs weer in haar ware gestalte voor den dag brachten.

ART. 13.

Deze Reformatie is niet geweest een *persoonlijke* opwekking, noch ook een réveil *in enkele kringen*, maar was in naam en waarheid *Kerk*hervorming. Het lichaam zelf der bestaande zichtbare Kerk wierd van het valsche kerkbestuur losgemaakt en ontving weer Besturen naar den eisch van Gods Woord.

Dit is echter niet in één dag geschied. In 1520 begonnen, was dit geestelijke proces in 1600 nog op verre na niet tot stilstand gekomen. De oorzaak der langzaamheid van dit proces lag in allerlei uitwendige omstandigheden, waardoor de eisch tot reformatie niet even snel en krachtig tot de conscientie van alle personen, die tot handelen geroepen waren, doordrong.

ART. 14.

Onze vaderen hebben alzoo niet een *nieuwe*, kleinere Kerk *naast* de bestaande opgericht, maar de *bestaande* Kerken gereformeerd; blijvende zij daarbij van de Kerken hunner vaderen, waarin ze gedoopt en opgetogen waren, en hebbende niets gedaan dan diezelfde, aloude, zichtbare Kerken van allerlei misbruik te zuiveren.

ART. 15.

Zoolang deze kloeke, dappere en toch zoo ootmoedige geest in onze vaderen stand hield, hebben de ambtsdragers ook destijds *alle gedoopten* in de plaats hunner woning beschouwd, als door dien Doop in de zichtbare Kerk ingelijfd en alzoo aan hun ambtelijke zorge toevertrouwd.

ART 16.

Hun overtuiging, dat zij geen nieuwe Kerk stichten, noch van Kerk verwisselden, maar de bestaande reformeerden, blijkt o. m. daaruit: 1o. dat zij zich stelden *tegen* de Wederdoopers, die den door pastoors bedienden Doop niet erkenden; en 2o. dat zij de Roomsche ambtdragers, zoodra deze hun ambt *goed* gingen bedienen, niet als *nieuwe* ambtsdragers *opnieuw* hebben geordend, maar *als reeds geordend* in hun dienst hebben bestendigd.

ART. 17.

Toen echter het verworpen Kerkbestuur zich ook in en tegenover deze Reformatie der Kerken bleef handhaven, en het onderstond, zich »Kerk" te noemen, hebben onze vaderen, in tegenstelling met de nu weer zuiver opgetreden ware Kerken, deze Hiërarchie met haar gezelschap als *valsche Kerk* tentoongesteld.

Overmits er echter tal van landen en streken waren, waar deze tegenstelling door allerlei omstandigheden niet voldoende kon doordringen tot de conscientie, hebben zij steeds èn in theorie èn in de praktijk erkend: 1o. dat de Doop ook van deze en alle andere ambtdragers in de Roomsche Kerk Doop was; en 2o. dat in plaatsen waar de Kerk nog niet, of nog niet doortastend genoeg tot Reformatie was gebracht, de ware *zichtbare* Kerk, hoe gebrekkig ook en »zonder wettige forme," nochtans onder de Hiërarchie voortbestond.

ART. 18.

Na de wegneming van het kruis, waaronder de Kerken ongeveer vijftig jaren gedrukt wierden, is echter door wereldzin en hoogmoed de oorspronkelijke geest der Reformatie weer verslapt; de verdere Reformatie gestaakt; en opnieuw *de*formatie in het Bestuur en in het lichaam der zichtbare Kerken ingeslopen.

Deze deformatie had tegen het eind der vorige eeuw, onder Gods rechtvaardig oordeel, zelfs zulk een hoogte bereikt, dat de belijdenis stom was geworden en het presbyteriaal bestuur der Kerken nog slechts als een skelet overwind stond, tot eindelijk in 1816 de toenmalige Koning, door onrechtmatig ingrijpen in de zaken der Kerken, deze besturen in hun wortel afsneed en er een geheel andere organisatie vancollegiaal hiërarchische natuur op entte, met bijhouding van de Formulieren van eenigheid *in niet meer dan naam.*

ART. 19.

Juist deze daad en de daaruit voortvloeiende verdervende invoed op het lichaam onzer Kerken is echter, onder 's Heeren gunst, prikkel geworden tot het nogmaals opwaken van dezelfde aloude reformatorische beweging, die, ook nu geheel in het spoor der vroegere reformatie tredend, terstond na 1816 begon; in 1834 tot een eersten kloeken stap bekwaamde; sinds op allerlei wijze lucht zocht; in 1886 een nieuwen uitweg vond; en hope biedt van nog steeds verder tot reformatie van het Lichaam onzer Kerken en tot herwinning van den door God gewilden toestand te zullen leiden.

ART. 20.

Deze nieuwe roformatie heeft met name èn in 1834 èn in 1886 zich geen ander wit ten doel gesteld, dan onze vaderen in de zestiende eeuw kozen. Noch in 1834, noch in 1886 heeft men gepoogd een *nieuwe* Kerk, naast het *bestaande lichaam der Kerk* te plaatsen maar zich eeniglijk beijverd, om de bestaande Kerken van Christus, die van de zevende eeuw af tot nu toe onafgebroken in het zichtbare gezien waren, èn in haar lichaam èn in haar bestuur te reformeeren.

Dit blijkt daaruit, dat noch de Kerken van 1834, noch die van 1886 1o. gedoopten herdoopen, tenzij gezondigd ware tegen de Doopsformule; 2o. Bedienaren des Woords, die onder de Hiërarchie uitkwamen, niet opnieuw ordenen; en 3o. de leden die zich aanmelden, na verklaring hunnerzijds, boeken, zonder hen op gelijken voet als de catechumenen te ondervragen.

ART. 21.

Terwijl echter in de zestiende eeuw de Overheid dezer landen geëindigd is met deze reformatie te eeren, en haar publiekrechtelijk gesteund en gehandhaafd heeft, ondervond en ondervindt deze zelfde reformatie thans van de zijde der Overheid tegenwerking en bestrijding.

De Overheid heeft en in 1834 en in 1886 aan de hiërarchische bestuurskerk, als ware zij *de eenig rechthebbende op de geestelijke en stoffelijke erfenisse der vaderen*, de hand boven het hoofd gehouden; en dienvolgens aan het uit deze reformatie voortgekomen bestuur der Kerken geen andere keus gelaten, dan om of zich in de sfeer van het staatsrecht als *nieuw kerkgenootschap* naast het genootschap van 1816 te plaasten, dien verstande, *dat alleen dit laatste erfgenaam zou zijn;* òf wel haar eigen weg te gaan en voorshands van erkenning in de rechtssfeer van den Staat af te zien, teneinde hare aanspraak op de geestelijke en stoffelijke nalatenschap onzer vaderen *onverkort* te handhaven.

ART. 22.

Jarenlang hebben toen de besturen der Kerken, die uit de reformatorische beweging van 1834 waren voortgekomen, beslist *dit laatste standpunt* gekozen en er allerlei vervolging en smaad om verduurd. En eerst later, toen de practische bezwaren toenamen en men geen anderen uitweg zag, hebben sedert 1839 vele dier Kerken gemeend, ofschoon onder luid protest, zich naar de burgerlijke wet te mogen laten erkennen. Op deze lijn bewogen zij zich voort, toen zij in 1869 als Christelijke Gereformeerde Kerk kennis van haar bestaan gaven aan de Regeering naar de Wet van 1853.

ART. 23.

De toen niet voorziene gevolgen van dezen stap konden niet helder in het licht treden, alvorens een tweede golfslag van dezelfde reformatorische beweging uit den boezem der Kerken naar boven kwam. Dan toch zou juist deze stap, en deze alleen, aan de onverwijlde ineensmelting van deze beide uitingen van principieel dezelfde reformatorische beweging in den weg staan, gelijk in 1886 en 1887 dan ook daadwerkelijk gebleken is.

ART. 24.

Herstel ligt hier alleen in onvoorwaardelijken terugkeer naar de gedragslijn onzer vaderen, die, als den Woorde Gods conform, èn in 1834 èn in 1886 zich terstond aan de conscientiën aanbeval, en bleef aanbevelen, zoolang het vuur der eerste opwaking macht behield. De Kerken, die óf reeds in 1834 óf later gereformeerd wierden, hebben daarom de taak op te vatten, om de reformatie *over heel het lichaam van de Kerk* onzer vaderen uit te breiden, en moeten daartoe in de eerste plaats de armen der broederlijke genegenheid jegens elkander wijd openen, om ineen te smelten en dan met vereende kracht de reformatie van wat nog *ge*deformeerd bleef door te zetten, of het Gode believen mocht allengs *heel het lichaam van de Kerken onzer vaderen* te redden.

ART. 25.

De Synodale Hiërarchie, die zich met haar gezelschap, gerugsteund, door de Overheid, nog als Bestuur in de Kerken onzer vaderen tegenover deze reformatie handhaaft, en zich als zoodanig »Kerk" noemt wordt daardoor allerwegen *valsche Kerk*, en het streven der reformatie was en moet steeds blijven, om alle deelen van het lichaam der zichtbare Kerk uit de omarming van deze valsche Kerk te redden.

ART. 26

Naar gelang de besturen der opnieuw gereformeerde Kerken in zedelijke kracht toenemen, moeten zij hun ambtelijke bediening steeds verder over het lichaam der zichtbare Kerken, vooral zoover deze van gereformeerde belijdenis zijn, uitbreiden; met barmhartigheid de dwalenden zoeken terecht te brengen; en waar het ten slotte niet anders kan, de blijkbaar afgestorven leden van het lichaam der Kerken afsnijden door de tucht.

ART. 27.

Er is alzoo geen sprake van, dat de Doleerenden in de Gescheidenen of de Gescheidenen in de Doleerenden moeten opgaan, maar beiden, Gescheidenen en Doleerenden, en wie er voorts reformatorisch optraden, moeten saam weer opzoeken die oude reformatorische paden, waarin onze vaderen door den Geest des Heeren HEEREN geleid zijn.

ART. 28.

Het lichaam der zichtbare Kerken, waarover de opnieuw gereformeerde besturen te waken hebben, breidt zich in drie kringen voor hen uit. In zeker opzicht hebben zij een ambtelijke roeping ten opzichte van allen, die ze, door ze c. q. niet te herdoopen, als *gedoopten* erkennen. In enger kring hebben zij ambtelijke roeping ten opzichte van allen, die één met hen zijn in de belijdenis onzer vaderen. En eindelijk in den engsten en striksten zin richt zich hun ambtelijke roeping tot die gelooviqen, die, met hun zaad, nu reeds willigelijk hun herderlijken dienst zoeken.

ART. 29.

Overmits het voortbestaan van twee bestuurreeksen naast elkander verdeeldheid in stee van liefde kweekt, en meer dan iets anders aan de doorwerking der reformatie in den weg staat, moet het zoo spoedig mogelijk tot wegneming van dezen misstand komen.

ART. 30.

In eenzelfde geestelijke politie naar de ordinantiën Christi vereenigd, moeten de Kerken en naar streven, om de geschillen welke tusschen de beide groepen nog bestaan over den naam, de erkenning in den Staat en de verzekering der kerkelijke goederen, zoo op te lossen, dat zij noch eenerzijds de aanspraken en rechten laten varen, welke zij als de hier te lande sinds eeuwen bestaande Kerken van Christus hebben te handhaven, noch ook anderzijds haar geestelijk karakter eenigszins miskennen of verloochenen.

ART. 31.

De practische maatregelen, die voor deze ineensmelting van de twee bestuurreeksen in dezelfde Kerken noodig zullen blijken, moeten beraamd en uitgevoerd door *de beiderzijdsche Synoden.* Doch niet dan nadat door beide Synoden voor het aangezicht des Heeren zal zijn uitgesproken, dat *om Godswil* de tegenwoordige verhouding niet *mag* bestendigd; en dat *eenheid van kerkregeering* eisch is van Gods Woord; uit ons beginsel voorvloeit; krachtens onze belijdenis niet mag uitblijven; en voorzoover menschenoordeel gissen kan, een der aangegeven middelen is, om de reformatie in heel het lichaam der kerk door te zetten, ons vaderland voor geestelijke verachtering te behoeden, en ons op lagere, middelbare en hoogere scholen een opvoeding in den naam des Heeren te verzekeren, gelijk die aan het gedoopte zaad der Kerken in alle standen der maatschappij toekomt.

Met »*de Hoop*" noemen wij dit: een actestuk, der biddende overweging van allen, die het wel meenen met de Gereformeerde kerken overwaardig."

Wij kunnen dan ook niet nalaten al onze broeders en vooral de Kerkeraden daartoe op te wekken en zooveel mogelijk zich voor te bereiden om aan de aanstaande bijeenkomst deel te nemen.

De Heere zelf schenke daartoe opgewektheid en gelegenheid; doe de zamenkomsten krachtig medewerken ter bereiking van het gewenschte einde: onze meest innige en ook uitwendige vereeniging, gelijk Paulus ons ook nadrukkelijk opwekt, met dat hartaangrijpend woord:

»Daarom neemt elkander aan, gelijk ook God in Christus ons aangenomen heeft tot heerlijkheid Gods en wij alzoo eendrachtelijk met eenen mond mogen verheerlijken den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Rom. 15 : 6 en 7.

A. BRUMMELKAMP.

Deelneming aan de bedoelde conferentie wordt mede door mij dringend aanbevolen.

S. VAN VELZEN.

Het 80ste No. der Traktaatjes van »Filippus" zegt:

»Een Speelbank.

Men berekent, dat aan iedere speeltafel in de speelbank te Monaco dagelijks ongeveer 18,000 à 20,000 gulden gewonnen wordt door de bank, d i. voor de acht tafels ongeveer 160,000 gulden daags. Vermenigvuldigt men deze som met 365 (want dagelijks is het druk aan de bank), dan kan men zich verklaren, waarom Monaco bloeit, waarom de Vorst zoo rijk is, waarom men er prachtige huizen bouwt, en — *waarom er zooveel* zelfmoorden *plaats vinden.*

Hierin zien wij op nieuw de vermaning der heilige Schrift bevestigd: *Die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in den strik, en in vele dwaze en schandelijke begeerlijkheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad: tot welke sommigen lust hebbenden zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelven met vele smarten doorstoken* (1 Tim. 6 : 9, 10).

Wat Gods Woord, de waarheid ons in deze zegt, is dus gansch, iets anders dan wat de zelfmoordenaar zich voorspiegelt In plaats van door zelfmoord aan de ellende te ontvluchten, stort men zich juist in het eeuwig verderf.

Laat ons dan gewaarschuwd zijn tegen de geldgierigheid, ook tegen het spel. Wanneer zullen de spelers toch leeren, dat er veel meer kans tot verliezen is dan tot winnen? Ja, wat meer is, wanneer zal men leeren de geestelijke en eeuwige schatten te zoeken? Deze zijn verborgen in Jezus Christus, en worden het deel van een iegelijk, die gelooft Moge de Heilige Geest ons dan leeren, op dezen Zaligmaker te vertrouwen, en van Hem vergeving en vrede, met het hemelsche goed te begeeren!

—

In goede richting.

Nadat ons stukje »Crediet" was gedrukt, kwam ons ter oore dat sommige firma's hebben besloten op hun winkelprijzen eene korting toe te staan aan hen, die betalen *à contant.* Dit dunkt ons een stap in goede richting. Zuiverder ware het misschien nog zoo men begon de waren te berekenen à contant, om ze bij niet contante betaling, met b. v. 10% te verzwaren.

Zooals nu de toestand is, is hij geheel onzuiver.

Een eenvoudig man, die koopt voor de toonbank, met »boter bij den visch" betaalt denzelfden prijs, als zijn rijke buurman, die langer of korter op de betaling laat wachten.

De winkelier — natuurlijk, — berekent bij de bepaling van zijn winkelprijs ook zijn exploitatie-kosten; hij gaat na wat het opschrijven hem voor financieel nadeel baart, wat het hem kost de koopwaar bij zijn klienten te doen nabezorgen, van alles boek te houden, enz. Koop ik dus à kontant dan betaal ik mede aan die onkosten, zoodat ten slotte hij die contant betaalt, in den regel niet de aanzienlijkste, het *duurste* koopt. Zag men dit algemeen in — misschien ware op verbetering te hopen!

(*Werkmansvr.*)

—

Meer naar het waarom dan naar het wat

moet dikwerf gevraagd, schreven wij in ons vorig No. en beweerden daarbij dat dat »waarom" dikwerf den mannen, die er aanleiding toe gaven nog niet duidelijk is.

Hoe wij zoo daarvan konden spreken, vraagt gij.

Mijn antwoord is:

Lees slechts wat Ds. Gispen in dat zelfde Nr. der *Bazuin* schrijft.

—

Vrije genade.

— *De wonderen van Gods genade.* Op meer dan 50 eilanden in de Stille Zuidzee is het heidendom geheel verdwenen. Op het eiland Hawaï is onder anderen een gemeente van 4500 leden, die allen uit de diepten van wildheid en barbaarschheid gered zijn gedurende de laatste veertig jaar. Op de Fittchi-eilanden vergaderen geregeld bijna 100duizend Christenen, die een menschenleeftijd geleden allen nog kannibalen, menscheneters waren. Vijftig jaar geleden was er niet één christen-inboorling op de Vriendschaps-eilanden. Nu zijn er 30 duizend, die jaarlijks 15 duizend dollars (ruim 37 duizend gulden) bijdragen voor allerlei christelijken arbeid.

(*De Zeeuw.*)

—

Uitslag der stemming.

Alleen vermelden wij op dit oogenblik:

Kampen, Jkh. van Asch van Wijck had van de 2324 uitgebrachte stemmen 1340 A. de Heer Ruys 938 L.

De Heer van Asch v. Wijck is ook te Amersfoort gekozen.

Prof. de Geer te Sliedrecht. Seret te Gorcum.

—

Waarschuwing tegen lichtvaardig toegeven aan zinnelijke neigingen. In *de Zeeuw* leest men:

»Onlangs deelden wij mee, dat een rijke boerendochter uit Bocholz met den zwijnenhoeder die bij haar vader in dienst was, op den loop gegaan is. Het vluchtende paar nam zijn intrek bij de ouders van den galanten zwijnenhoeder te Wittem. De ouders van het meisje deden al wat zij konden om hun kind terug te krijgen; doch zij was zoo verliefd, zij wilde niet. Zij is in België geboren en weet zeer goed dat zij volgens de Belgische wet meerderjarig is. Zij stoorde zich dan ook in het minst niet aan de Nederlandsche wetten, en liet politie en deurwaarders fluiten.

Maar de liefde is onbestendig. Dit ondervond ook onze zwijnenhoeder. Dezer dagen beviel het meisje van een zoon, en dit verwekte zulk een weerzin tegen het huwelijk bij haar, dat zij onverwachts hare biezen pakte, en met achterlating van haar kind, naar de onderlijke woning te Bocholz terugkeerde. Een politieagent werd nu naar Wittem gezonden om den jonggeborene op te eischen, doch de liefhebbende zwijnenhoeder weigert het kind af te staan, voor en aleer de moeder f 1000 verplegingskosten heeft uitbetaald."

—

In een der Amsterdamsche brieven van C. L. aan Waarde Q. N! leest men onder meer:

En toch — ik ben overtuigd, dat gij 't mij toestemt — zal de anti-revolutionaire partij getrouw zijn aan haar roeping, dan *moet* zij samenwerken met de socialisten, en met deze eischen: »In de zaak van Du Tour van Bellinchave — Jeanne Lorette — Methöfer *moet* recht geschieden!"

Gezamenlijke bestrijding van den gemeenschappelijken vijand is eisch! Mits — en ik ben u dankbaar, dat ook gij daarop zoozeer den nadruk hebt gelegd — mits men goed wete *waarin.* En of de andere partij nu liberaal of radicaal, of hoe dan ook heet, dat doet er niet toe, zoo de punten van overeenstemming maar flink omschreven zijn, men zich welbewust zij van de wijze, waarop men zal strijden en . . . . het verband worde opgeheven, zoodra het gemeenschappelijk doel zal zijn bereikt!

't Is anders niet te verwonderen, waarde vriend, hoe 't ons ook smarten moet, dat het aantal schuwers van staatkunde bij den dag toeneemt en de geestelijke familie der politieke geheel-onthouders zich steeds verder uitbreidt. Wij hebben zoo'n menigte partijen, dat men zelfs met de *namen* in de war zou raken!

Waren er slechts Roomschen en niet-Roomschen, oftewel Protestanten, — de keuze zou niet moeilijk zijn. Maar nu hebben we Ultramontanen boven Moerdijk, Ultramontanen beneden Moerdijk; liberalen, conservatieve en radicale: Sociaal-democraten; Anti revolutionairen; Marnixianen; ja, zelfs *tweeërlei* Nationaal-belangmannen!! En men hoort van sociale programma's, stellende en ontkennende! En dan komen er nog lieden, die politieke Doleerenden en niet-Doleerenden willen onderscheiden! En — doch waartoe meer? Het is treurig, doch waar: velen zijn door dit alles geneigd, alle politiek »over boord te gooien", en zich »der zaken geene" aan te trekken."

(*De Zeeuw.*)

—

De *Maranatha* van 1 Maart werd ons toegezonden met verzoek om aanbeveling. Dit blad is aan de Evangelisatie gewijd en heeft tevens eene rubriek van de Belgische Zendingskerk. Ds. J. W. A. Notten is er redakteur van, alsmede wordt er veel in geschreven door D.D. S. A. v. d. Hoorn en Js. v. d. Linden. Vroeger was wijlen de heer I. Esser redakteur.

Wie behoefte heeft aan Christelijke, stichtelijke volkslektuur bij hetgeen reeds in onze hoofdorganen te vinden is, make met dit half-maandelijksch orgaan, ad f 2.60 per jaar, kennis. Het geheel is altijd stichtelijk en gematigd; laat zich gemakkelijk lezen; kortom ademt den geest van onzen waarden Notten; wiens gladde pen in de Christelijke pers al menig woord aan den opbouw van het Godsrijk heeft gewijd.

—

Verleden zomer hadden we op de vraag van *de nieuwe Sprokkelaar:* Waar is Groens Da Costa? geantwoord: Wilt ge er niet Dr. van Ronkel voor houden? Den 10 Febr. komt dat blad op dit punt terug, het begrijpt niets van die wedervraag . . . . . We hebben geen lust om de parallel door te trekken maar verwijzen het blad naar Dr. Kuypers treffend broederlijke, gematigde critiek in *de Heraut* van 26 Febr. over Dr. v. Ronkels brochure *Nabetrachting* enz. —; hierbij o. a. nogmaals herinnerende aan da Costa's *Rekenschap van gevoelens* en den tegenwerkenden invloed daarvan.

†.

Ingezonden.

Hooggeachte Redakteur, Waarde Broeder!

Mag ondergeteekende eenige plaatsruimte vragen in ons kerkelijk weekblad *de Bazuin*, nog verkeerende onder den indruk dien ik te Utrecht opgedaan heb. Ik kwam als lid van de vereeniging, voor de op te richten Christelijke school te Heerenveen, in Utrecht de voorstanders daarvan bezoeken; zoo werd ik door mijn gids ook gebracht bij den WelEdelen Heer Generaal van Wrangel. ZEd. sprak tot mij een zacht verwijt: Ja gij Friezen komt hier tot ons om hulp, maar je helpt ons zoo weinig, voor ons Militair Tehuis. Ik zeide: »zoo, mijnheer, dat spijt mij wel, als die beschuldiging waarheid is;" maar ik moet bekennen, dat zij op mij een diepen indruk maakte, en nadat ZEd. mij op een aangename wijze vertelde, hoe nuttig die Tehuizen waren, en welke vruchten zij al hadden afgeworpen, hoe menig jongeling daar tot de overtuiging was gekomen, dat de dienst van God zulk een zalige dienst is, en hoe noodig het onderzoek van 's Heeren woord was, zoodat velen huiswaarts keerende vader en moeder daartoe aanzochten, om van nu voortaan in huis den bijbel te lezen, nadat ZEd. mij zoo het een en ander verteld had, leefde dadelijk de overtuiging in mij, meer dan ooit te voren, welk een heerlijke inrichting die Tehuizen waren, en ik gevoelde mij dadelijk geneigd, om iets voor die zaak te doen en door gave en gebed de vrienden en broeders te steunen, die zich aan die christelijke Tehuizen wijden. Mocht ik door dit mijn schrijven vele ouders kunnen bereiken, om hen op te wekken, dat ook zij dit groote belang zich mochten *aan*trekken. O, mijne vrienden en vriendinnen, vaders en moeders, die u door het lot verplicht ziet, om uwe zonen af te staan voor 's lands dienst, gelieve er rekening mede te houden, aan welk een invloed uwe zonen worden blootgesteld. Vindt men niet in bijna alle steden des lands de beruchte huizen van ontucht in onmiddelijke nabijheid der kazernes? en dan de vele kroegen waar men de bedwelmende dranken schenkt, hoe vreeselijk en verleidelijk voor den jongeling, O! hoe waar is de spreuk: kwade zamensprekingen bederven goede zeden.

O, mijne vrienden en vriendinnen, voor zoover wij tot het belijdend Christendom behooren, en wij bij den doop beloofd hebben voor God en Zijne gemeente, om onze kinderen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren, als wij dien doop verstaan, dan kunnen wij onze zonen niet loslaten, al hebben zij ook den leeftijd van twintig jaren bereikt; neen, dan zullen wij, in plaats van hen over te geven aan dien vreeselijken invloed, met al onze macht het goede voor hen zoeken. Daarom, allen die met mij het heil en welzijn onzer jongelingen op het harte dragen, laten wij zooveel in ons is, de Christelijke tehuizen steunen om het hen daar zoo aangenaam mogelijk te maken, en zij daar voorzien mogen zijn van aangename en goede lektuur, en andere aangename bezigheden. Ik heb daar in Utrecht drie avonden mogen doorbrengen in het Militair tehuis onder gunstige indrukken, ik vond daar telkens eene menigte soldaten in een vroolijke stemming en het was mij een wonder welk een orde er heerschte, geen enkele onregelmatigheid heb ik gezien of gehoord. Tot lof van den waard, broeder Koornstra, mag gezegd worden, dat hij zich er op toelegt dat er een Christelijke geest heerscht in het tehuis te Utrecht. Ik acht het werkelijk een voorregt voor die jongelui, dat zij hunne ledige uren daar zoo aangenaam en goedkoop kunnen doorbrengen. Bijbellezingen werden er gehouden, en meer dingen die een heilzame strekking hadden. Mag ik u door dezen verzoeken, ouders of voogden, om de adressen op te geven van uwe jongelingen, aan de Christelijke tehuizen, en ook aan de leeraars der gemeente, welke plaats en indeeling zij gekregen hebben? daarin doet gij al een groote dienst en gaarne zou ik zien, dat er velen toetraden om lid te worden van de Christelijke tehuizen, ik heb niet geaarzeld om mij als lid te laten inschrijven. O ik weet, er is veel te geven, maar laten wij al het mogelijke doen, opdat onze jongelingen op dien gevaarlijken leeftijd niet misvormd worden. Christelijke jongelingsvereenigingen mag ik u ook wijzen op uwe roeping, om uwe kamaraden te gedenken? O wijdt ook gij uwe krachten daaraan, en de God des verbonds zegene alle arbeid die in zijnen Naam aan de tehuizen wordt besteed.

J. WOUDA.

Oranjewoud, bij Heerenveen.

HIJKEN, 6 Maart. Op Dinsdag den 28 Febr. mocht de Chr. Jongel.-vereen., onder het motto »Onderzoekt de Schriften", te Hijken, het voorrecht genieten haar tweejarig bestaan feestelijk te herdenken. Des avonds te zes uur vergaderden wij in ons kerkgebouw, waar onze hooggeachte leeraar Ds. Siertsema, tevens Pres. onzer vereeniging, een ernstig woord sprak naar aanleiding van het motto onzer vereeniging. De tweede vergadering werd geopend met gezang, waarna de Oud-Pres., de Heer A. Eising optrad, die het ontstaan onzer vereen. meedeelde; vervolgens gaf de Secr. verslag van den toestand en de werkzaamheden der vereen., terwijl verder de avond stichtelijk werd doorgebracht met het houden van voordrachten en samenspraken van leden der vereen., en afgevaardigden der zustersvereen., welke afgewisseld werden door het zingen van Ps. en geestel. liederen. Ongeveer te een uur sprak onze leeraar een kort slotwoord, bedankte een ieder die het zijne had bijgedragen tot welslagen van het feest, terwijl na het zingen van Ps. 68 : 10 de heer A. Eising met dankzegging eindigde.

Hierna ging de vergadering, nadat onze leeraar den zegen had uitgesproken, uiteen, hoogst voldaan over het vele goede door den Heere geschonken.

Ruste 's Heeren zenen verder op onze vereen. tot bevordering en uitbreiding van zijn Koningrijk.

Namens de Vereen.,
R. BOOIJ, Secr.

Militair Tehuis te 's Bosch.

Ontfangen.

De Chr. Jongel. Vereen. te Ruinerwold f 4,45

Hartelijke dank voor deze gaven. Meerdere vereenigingen en verscheidene vrienden zonden ons reeds een verblijdend antwoord op onze circulaire. En zeer velen zijn er, aan wie we een circulaire zonden, die ons nog in stille hope doen leven, dat óók zij in liefde ons Tehuis zullen gedenken. Daarom het vriendelijk aanbevelend.

Namens het bestuur,
JS. VAN DER LINDEN.

's Bosch, 6 Mrt. '88.

»Veldwijk."

In dank ontvangen:

Door den heer W. Spoelstra, van de Christ. Jongelv. te Sneek	f	4.00
	L.	L.

K. 1 Maart '88.

Korrespondentie.

Bij dezen deelen we belangstellenden mede, overmits wij thans geen politieke debatten kunnen uitbreiden, dat Ds. M. J. v. d. Hoogt voor een paar weken voor ons blad een klein stukje schreef, inhoudende: dat hij wellicht later op ons schrijven zou terugkomen. — Ds. M. v d. Boom zou ons gaarne op elk punt willen weêrleggen.

RED.

ADVERTENTIEN.

Door Gods goedheid werden wij heden verblijd door de voorspoedige geboorte van een welgeschapen **dochter.**

Js. BOOTSMA v. D. M.
M. BOOTSMA,
geb. GROENEVELD.

BLIJA,
4 Maart. '88.

Allen, die van hunne deelneming in mijn smartelijk verlies dikwerf zulke verkwikkelijke bewijzen gegeven hebben, breng ik langs dezen weg mijn **hartelijken dank.**

Ph. W. H. ESKES.

SMILDE,
5 Maart 1888.

Eben-Haëzer!

Op den 13 Maart hopen onze geliefde Ouders
W. KAPTEIN
EN
DIRKJE HOOS
hun **25-jarig Huwelijksfeest** te herdenken.

Ps. 134 : 3.

Hunne dankbare Kinderen.

MAASSLUIS,
6 Maart 1888.

Heden behaagde het den Heere onzen God, in zijne aanbiddelijke wijsheid, van onze zijde — na een langdurig lijden — tot zich te nemen, mijne geliefde Vrouw, onze Moeder en Behuwdmoeder,

JENNEKE BEEUWKES-
BEEKAMP.

Meer dan 42 jaren was zij mij eene getrouwe gade; voor ons kinderen was zij eene liefdevolle zorgdragende moeder.

Wij klagen niet, want zij juicht nu met de verlosten; maar indien wij treuren, is het, omdat wij onze Vrouw en Moeder op aarde niet weder zullen ontmoeten.

W. G. F. BEEUWKES.
L. BEEUWKES.
M. BEEUWKES—DE BOER.
H. HIOHAN.
H. HIOHAN—BEEUWKES.
L. DE GROOT.
J. DE GROOT—BEEUWKES.
J. BEEUWKES.
E. BEEUWKES--OOSTENRIJK.
G. BEEUWKES.
J. W. BEEUWKES.

HOLLAND, Mich. 11 Febr. 1888.
U. S. of Amerika.

Heden ontsliep na een kortstondig lijden, in zijn Heer en Heiland, onze dierbare Echtgenoot en Vader,

Ds. L. TOBI Sr.

in leven Predikant te Naaldwijk.

Allen, die hem van nabij gekend hebben, kunnen beseffen welk verlies ons getroffen heeft, wij staren hem na, maar niet als die geen hope hebben, want zijn leven was hem Christus en 't sterven hem gewin.

Ook namens kinderen en behuwdkinderen,
Wed. S. TOBI—
BAHLMANN.

NAALDWIJK,
24 Februari 1888.

Diep geschokt geven wij kennis aan vrienden en bekenden van het overlijden van onzen teeder beminden zoon

KLAAS.

Smartvol was zijn lijden gedurende drie weken, maar het betaamt ons te zwijgen, want God heeft het gedaan. Slechts 9 jaar mogten wij ons in zijn bezit verheugen. In zijne ziekte hebben wij hem gedurig zien bidden tot den Heiland, tot wien hij zeide heen te gaan, hetwelk ons nu nog als eenige zoete druppelen is in den beker des lijdens.

M. VOS.
G. VOS—KALSBEEK.

SMILDE,
3 Maart 1888.

Nog treurende over het verlies van onzen geliefden Zoon en Broeder JAKOB, trof ons heden op het onverwachts weder een zeer zware slag, door het afsterven van onzen innig geliefden Zoon en Broeder

Lourens Meijer,

in den ouderdom van 19 jaar.

Hij was de steun en de vreugde des levens, maar wij hopen dat hij thans geniet de eeuwige vreugde der verlosten; en dit lenigt eenigszins onze diepe smart.

Ons overtuigd houdende van uwe deelneming in onzen zoo diepen beproevingsweg,

G. MEIJER.
E. M. MEIJER—
MULEKHUIJSE.

HILVERSUM, 2 Maart 1888.

Onze Jongel. Ver. trof heden een tweede droevige slag door het zoo spoedig afsterven van een zoo zeer geacht lid, onzen Secr.

Lourens Meijer,

in den ouderdom van ruim 19 jaar.

Diep bedroefd staren wij hem na, doch wij hopen, dat hij in de eeuwige heerlijkheid opgenomen is.

Namens het bestuur der Ger. Jongel. Ver. »Samuel" *te Hilversum,*
F. J. APPELMAN,
Pres.

6 Maart.

Nog gevoelig denkend aan het verlies voor anderhalf jaar van mijn eenigst geliefd kind, trof mij heden morgen 6 Maart een nog treffender slag, daar het den Heere behaagde mijne teeder geliefde Echtgenoote

ELIZABETH VAN DRUNEN

in den ouderdom van bijna 32 jaren van mijne zijde weg te nemen. Zwak naar het lichaam maar gesterkt in den geest mogt zij inzonderheid in haar laatste dagen in het vaste vertrouwen en als getuige roemen van de genieting der genade in haren Heer en Heiland. Zoo juicht zij thans met al de verlosten voor den troon des Lams in het aanheffen van het eeuwig Halleluja. Deze gedachte is door Gods genade de balsem in mijne diepe wonde.

G. VAN DER BEEK.

HAARLEMMERMEER,
6 Maart 1888.

Heden behaagde het den Heere, die geene rekenschap geeft van Zijne daden, na eene hevige ongesteldheid van enkele dagen, van mij, mijne kinderen en behuwdkinderen, door den dood weg te nemen onzen innig geliefden Echtgenoot en vader, den Heer

Peter Johannes van Wijgerden,

in leven Wethouder der gemeente en Ouderling en Voorganger der Chr. Ger. Kerk, in den ouderdom van ruim 60 jaren.

Was zijn leven in Christus tot aan zijn laatsten ademtocht, zijn sterven is hem zeker gewin. Dit alleen kan ons troosten in onze diepe smart.

Wed. P. J. VAN WIJGERDEN
geb. M. BOK.
G. VAN WIJGERDEN.
M. VAN WIJGERDEN—
KOOIJWIJK.
G. A. VAN WIJGERDEN.
J. VAN WIJGERDEN—
DE JONG.
W. VAN WIJGERDEN.
H. VAN WIJGERDEN.
J. C. J. VAN WIJGERDEN.
H. M. VAN BRAKEL—
V. WIJGERDEN.
W. VAN BRAKEL.

ZUILICHEM,
den 5 Maart 1888.

Heden trof onze Gemeente een uiterst gevoelige slag, daar de Heere onzen oudsten Ouderling

PETER JOHANNES VAN WIJGERDEN

na een korte ongesteldheid van slechts enkele dagen in den ouderdom van ruim 60 jaar tot zich nam.

Tal van jaren heeft hij onze Gemeente als Ouderling, met voorbeeldigen ijver gediend. Hij had haar lief; trok zich hare belangen bizonder aan; stond met raad en daad haar bij, en heeft in weerwil van zijne veelvuldige werkzaamheden op burgerlijk en kerkelijk gebied, niets onbeproefd gelaten om haar geestelijk en stoffelijk welzijn te bevorderen.

Veel, onberekenbaar veel wordt in hem verloren, niet slechts door de Wed. en kinderen, maar ook door de Gemeente, die haar steun, haar vraagbaak en voorganger verloor.

Zijn sterfbed was een predikstoel. Roemende in de goedertierenheden des Heeren, ging hij de eeuwige heerlijkheid in.

Wij zijn verpletterd, maar hopen Hem te zwijgen wiens doen majesteit is.

De Heere doe in dezen weg van beproeving meer dan ooit ons ervaren de troost der belofte; »Ziet Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleindiging der wereld."

Namens den kerkeraad der Chr. Ger. Gem. te Zuilichem,
J. VAN VEEN,
Ouderl.

ZUILICHEM,
5 Maart 1888.

Heden werd ons door den dood ontnomen onze kleine lieveling,

GEERTJE,

in den ouderdom van ruim zeven maanden. De verbondsbeloften zijn onze troost in dezen beproevingsweg.

J. VISSER.
G. VISSER—
LUITJES.

STEENWIJK,
6 Maart 1888.

De Kerkeraad der Christ. Geref Gem. te Dedemsvaart vraagt tegen 1 Juni a. s. een

Onderwijzer

(met **hoofdacte**) op nader overeen te komen voorwaarden.

Franco brieven aan Ds. J. OFFRINGA.

Er wordt gevraagd tegen **1 MEI** aanstaande een

2en Bakkersknecht

(Chr. Ger. Godsd.) die flink kan werken.

Zich te adresseeren onder letter **A** bij H. ESSELINK te *Kampen.*

Een fatsoenlijke jongeling, 18 jaar oud, zoekt eene betrekking in een

KOEK- en BANKETBAKKERIJ,

waar de Zondag vrij is. Hij is 3 jaar in een Brood- en kleingoedbakkerij werkzaam.

Er wordt meer op eene goede behandeling dan op salaris gelet.

Adres den Heer
G. J. LINDEBOOM.
FRANKHUIS, bij Zwolle.

ONTVANGEN:

de **nieuwe stoffen** voor

REGENMANTELS

en eene groote sorteering **zwarte THIBETS.**

L. DE VRIES HZN.
GRONINGEN, N.-Z. A.Kerk.

HEERENGRACHT 88
AMSTERDAM.

VEREENIGINGSHUIS

der Chr. Jongel. Ver. »EXCELSIOR."
Gelegenheid tot **aangenaam LOGIES en ONTBIJT** voor **Heeren á f 1.25.**

Pomade Duptrain.

Een aloud (geen nieuw) proefhoudend middel tegen het **uitvallen der haren** en tevens **sterke groeibevordering,** in Potjes met Gebruiksaanwijzing voor f 1,75, en f 2,00 b/d. Stad franco d/h. geheele Rijk, bij

W. H. VERHOEFF,
Mr. Barbier, Kampen.

S. V. P. duidelijk Adres Postwissel.

DE STRIJD IN HET OOSTEN EN HET WESTEN.

Bijna uitverkocht

het belangrijk in prijs verminderde werk
VAN
LOUIS GAUSSEN.
Over de Profeet Daniël
in plaats van **f 6,90 voor f 1,75 gebonden f 2,25.**

Franco toezending na overmaken van het bedrag per postwissel door den Uitgever J. H. VAN PEURSEM te *Utrecht.*

Men haaste zich, de voorraad is bijna weg.

---

15 Maart a.s.

dus nog juist bijtijds, om met Paschen gebruik te kunnen worden, zal verschijnen

E. GERDES

HET VOGELNESTJE

Eerste en Tweede Serie

Inhoud. Eerste Serie. 1. Opgesloten. 2. Op de proef gesteld. — 3. Het Ringetje. — 4. De drie kraaltjes. — 5. Een blauw oog. — 6. De Tulband. Inhoud Tweede Serie. 1. Jakobs Plakboek. 2. Het verloren kind — 3. De lage Schoentjes. 4. Rijk en Arm. — 5. Liefhebben. — 6. Het bloedvinkje.

Elk boekje met gravure naar oorspronkelijke schets van den Heer J. HOEVENAAR HZN., en in geillustreerd omslag. 16 bldz. druks.

Prijs van elke serie slechts f 0.30.

Ook kan men de boekjes afzonderlijk naar verkiezing sorteeren, dan is de prijs **Per 50 Expl. f 2,05 Per 100 Expl. f 4,—.**

Deze geheel oorspronkelijke serie is bewerkt voor kinderen van 6—9 jaar.

Na toezending van een postwissel á f 0.60 worden beide series franco gezonden door den uitgever

J. H. VAN PEURSEM
te UTRECHT.

Bij J. H. KNIERUM te *Gorinchem* verscheen het

Tweede Duizendtal

VAN:

De Onrechtvaardige Rentmeester.

Leerrede over Luc. 16: 1—12,
DOOR
P. BIESTERVELD,
Pred. b/d Chr. Ger. Gem. te Gorinchem.
PRIJS 15 CENTS.

Bij alle boek. te bekomen en na ontvangst van 3 blauwe postzegels franco per post van den Uitgever.

DE GUNSTIG BEKENDE

PSALMBOEKJES

à 22½ CENT

worden bij getallen voor verminderden prijs afgeleverd door den Boekh. ZALSMAN te KAMPEN.

OUDE EN NIEUWE

BOEKHANDEL.

De Boekhandelaar J. H. BOS te KAMPEN houdt gewoonlijk 2 à 3 maal in het jaar een **BOEKVERKOOPING.**

Geheele Bibliotheken, grootere of kleinere partijen kunnen steeds aan hem gezonden worden.

Billijke condities. Spoedige uitbetaling
HOUDER VAN BOEKVERKOOPINGEN.

DE GESCHIEDENIS DER CHRIST. GEREFORM. KERK

DOOR
J. VERHAGEN Jr.
met een voorwoord van
M. NOORDTZIJ.
Tweede Druk.
556 bladz. compressen druk
f 1.50

De prijs van den eersten druk was **f 5.00.** Alle Boekh. nemen bestellingen aan en wie **f 1.50** per postwissel zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt het per keerende post franco thuis.

ZONDAGSCHOOLBESTUREN.

NAAR JERUZALEM, OF HET PASCHA DER ISRAËLIETEN, is de titel van een nieuw, degelijk Paaschboekje voor Kinderen.

Dit boekje (24 bladzijden en 1 plaatje, in geïllustreerden omslag) kost 10 Ct., bij getallen minder. Vraagt ter inzage, alsmede de *Tractaatjes met plaatjes*, enz., bij A. H. v. ANDEL Jz., Gorinchem. Alles zeer geschikt voor 't

Paaschfeest.

GESCHIEDENIS
DER

Apostolische Kerk,

benevens eene algemeene INLEIDING op de Kerkgeschiedenis,
DOOR
PHILIPP SCHAFF.

De **prijs** van dit werk was tot heden **f 3.50,** doch ik ben in de gelegenheid het door PRIJSVERMINDERING onder zeer veler bereik te stellen, en de voorhanden exemplaren aan te bieden voor de helft, dus **f 1.75.** 't Is een **flink, lijvig boek,** groot 8o formaat en ruim **700** bladz.

Tegen dezen lagen prijs zal de geringe voorraad spoedig opgeruimd zijn; men **haaste** zich dus.

Tegen postwissel waarop vermeld staat »*SCHAFF*" wordt het franco verzonden door **J. H. BOS,** KAMPEN.

ZALSMAN te *Kampen* geeft uit:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis.
DOOR W. H. GISPEN.

Prijs 25 cent; 10 Ex. à 22½ Ct.; 25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.; 100 Ex. à 15 Ct.

Het priesterschap der belijders.

Een woord bij het afleggen der Geloofsbelijdenis.
DOOR S. A. VAN DEN HOORN.
Prijs 10 Cent.

Alom wordt thans de inteekening opengesteld op den **Tweeden Jaargang** van

EZRA.

Volksleerredenen door predikanten der Christelijke Gereformeerde kerk.

Vaste medewerking is toegezegd door **43 Heeren predikanten.**

EZRA levert 26 LEERREDENEN per jaar voor den geringen prijs van **f 1.75,** terwijl de inteekenaren **gratis** titel, inhoud en omslag ontvangen.

In ieders belangstelling wordt **Ezra** — het eenige wat op dit gebied voor onze kerk bestaat — opnieuw aanbevolen. Een proefaflevering is ter kennismaking **gratis** te bekomen.

De laatste aflevering van den eersten jaargang is aan de inteekenaren verzonden met de bestelde prachtbanden. Wie nog voor den luttelen prijs van **35 Ct.** een **band** wenscht te ontvangen, melde zich spoedig aan. De eerste jaargang is totaal **uitverkocht.** Voor den tweeden jaargang worden thans **bestellingen aangenomen** bij alle soliede boekhandelaren en bij den uitgever

H. BULENS,
te WINTERSWIJK.

„VELDWIJK".

Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland.

De **algemeene vergadering** zal, zoo de Heere wil, gehouden worden op *Donderdag* 26 *April* 1888, in het **Te Huis voor Militairen, te Utrecht.**

Afdeelingen, Corporatiën of minstens een tiental leden (Art. 6 der Statuten), die voor deze vergadering voorstellen hebben, worden verzocht hiermede vóór of op 2 April 1888 den ondergeteekende in kennis te stellen.

Namens het Bestuur,
M. J. CHEVALLIER, 1e *Secretaris.*

SNELPERSDRUK VAN G. PH. ZALSMAN TE KAMPEN.